

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Wybory do Parlamentu Europejskiego w Polsce w 2014 roku w kontekście zwiększonych jego kompetencji

Author: Kazimierz Gołosz

Citation style: Gołosz Kazimierz. (2017). Wybory do Parlamentu Europejskiego w Polsce w 2014 roku w kontekście zwiększonych jego kompetencji. W: M. Kolczyński (red.), "Polskie wybory 2014-2015 : kontekst krajowy i międzynarodowy - przebieg rywalizacji - konsekwencje polityczne T. 2" (S. 145-156). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Kazimierz Gołosz

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wybory do Parlamentu Europejskiego w Polsce w 2014 roku w kontekście zwiększonych jego kompetencji

Abstrakt: Traktat Lizboński, który wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku, po raz kolejny rozszerzył zakres kompetencji Parlamentu Europejskiego. Jest bowiem rzeczą znaną właśnie to, że Parlament z organu o charakterze doradczym i kompetencjach bardzo ograniczonych w kolejnych traktatach reformujących Wspólnotę, a potem Unię Europejską stale poszerzał zakres swoich kompetencji i zakres władzy. W ten sposób odbywa się demokratyzacja tej organizacji. Parlament Europejski jest bowiem jedynym organem Unii wyłanianym w sposób w pełni demokratyczny. Demokratyzacja Unii Europejskiej odbywa się zatem poprzez zwiększanie zakresu władzy Parlamentu. Traktat Lizboński nazwał Parlament po raz pierwszy organem prawodawczym. Razem z Radą tworzy on bowiem prawo wtórne Unii Europejskiej. Niektóre nowe kompetencje władcze Parlamentu, przewidziane w w/w traktacie weszły w życie dopiero w 2014 roku. Dotyczy to np. udziału Parlamentu w powoływaniu Komisji. Z powyższych względów wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku były szczególnie ważne. Artykuł poza kwestiami związanymi ze wzrostem kompetencji Parlamentu przedstawia szczegółowe wyniki wyborów w Polsce w 2014 roku. Otwartym nadal pozostaje pytanie, czy wzrost roli Parlamentu zapisany w Traktacie z Lizbony będzie miał odbicie w rzeczywistej praktyce politycznej.

Słowa kluczowe: Parlament Europejski, wybory, wybory do Parlamentu Europejskiego, Traktat Lizboński

Unia Europejska jest organizacją międzynarodową skupiającą obecnie 28 państw członkowskich. Organy główne Unii tworzone są w różny sposób, ale nie mają charakteru bezpośrednio przedstawicielskiego i re-

prezentują raczej rządy państw członkowskich. Jedynym organem w pełni przedstawicielskim, a więc reprezentującym obywateli, jest Parlament Europejski. Od 1979 roku jest on wyłaniany w wyborach powszechnych. Wcześniej składał się z deputowanych delegowanych przez parlamenty krajowe. Decyzję o wyborach bezpośrednich podjęto w roku 1975. Ustalono także jego pięcioletnią kadencję. Począwszy zatem od 1979 roku, co pięć lat społeczeństwa Wspólnot, a potem Unii Europejskiej wybierają jego nowy skład. Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (nazwa obecna) przewiduje przyjęcie jednej europejskiej ordynacji wyborczej do Parlamentu. Do tej pory jednak nie została ona przyjęta i wybory odbywają się w każdym z państw według ordynacji krajowej. Zasady wyborcze mogą być zatem nieco inne, ale wszędzie zastosowane być muszą, minimum, wybory czteroprzymiotnikowe. Wybory nie odbywają się także w tym samym terminie. W każdym z państw może to być inny dzień, lecz różnica terminów nie przekracza tygodnia. W roku 2014 wybory odbywały się między 22 a 25 maja. Zgodnie z polską ordynacją i tradycją wybory muszą się odbyć w dzień ustawowo wolny od pracy, była to zatem ostatnia niedziela maja.

Wybory do Parlamentu Europejskiego w każdym z państw członkowskich Unii są traktowane jako wybory mniej ważne. To jednak zaczyna się zmieniać wraz z poszerzeniem uprawnień Parlamentu. Jest to organ o coraz większym znaczeniu i o stale zwiększanych kompetencjach i zakresie władzy. Z organu w zasadzie tylko doradczo-konsultacyjnego stał się rzeczywistym organem władzy. W 2014 roku weszły w życie kolejne postanowienia Traktatu Lizbońskiego i Parlament ponownie zwiększył swoje uprawnienia i zakres władzy. Stało się to dopiero po wyborach, ale znane było już wcześniej. Był to zatem również element kampanii wyborczej. Parlament stał się w pełni organem prawodawczym i tak, po raz pierwszy, Traktat go nazywa. Swoje uprawnienia stanowienia prawa dzieli z Radą Unii Europejskiej. Nowe jest ponadto to, że teraz to Parlament ma wybierać Przewodniczącego Komisji spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę Europejską. Przewodniczący Komisji musi mieć zatem za sobą większość parlamentarną, a jaka to większość o tym zdecydowały wybory, a więc przede wszystkim wyborcy¹.

W ostatnich wyborach obywatele Unii wybrali 751 eurodeputowanych (tak w Polsce przywykło się ich nazywać). W poprzednim Parlamencie było ich 766. Wynikało to z faktu, że poprzednie wybory w 2009 roku odbywały się jeszcze przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony, a dodatkowo w trakcie kadencji Parlamentu członkiem Unii została Chorwacja, która

¹ Zob. K. GOŁOSZ: *Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.* „Nowe Zagłębie” 2014, maj–czerwiec.

wprowadziła do Parlamentu 12 posłów, bo tyle miejsc państwu temu przysługuje (patrz tabele 1. i 2.). W Polsce wybraliśmy 51 deputowanych. Kraj nasz został podzielony na 13 okręgów. Okręg wyborczy obejmuje obszar województwa, jednak w kilku przypadkach obejmuje obszar dwóch województw. We wszystkich państwach członkowskich głosują osoby pełnoletnie, to znaczy takie, które najpóźniej w dniu wyborów ukończyły 18 lat. Wyjątkiem jest Austria, gdzie głosują już szesnastolatki.

Reprezentowanie jakiegoś regionu w Parlamencie ma charakter czysto symboliczny. Posłowie do Parlamentu nie zasiadają w nim bowiem w grupach regionalnych czy krajowych, ale grupują się we frakcje parlamentarne o charakterze partyjnym lub ideologicznym.

Parlament Europejski pracuje na sesji rocznej. Sesja rozpoczyna się z mocy prawa w pierwszy wtorek marca. Parlament pracuje plenarnie i w 21 komisjach. Obrady plenarne odbywają się we francuskim Strasburgu, a komisje pracują w Brukseli. Powoduje to wiele niedogodności i konieczność stałego przemieszczania się posłów między jednym i drugim miastem, a w raz z nimi przewozić trzeba wiele ton dokumentów raz w jednym, a następnie w drugim kierunku. Takie podróże są bardzo kosztowne, podobnie jak utrzymanie dwóch siedzib. Jak na razie nie widać jednak szansy na rozwiązanie tego problemu i tak będzie również zapewne w nowej kadencji. Na stałą siedzibę Parlamentu tylko w Brukseli nie gości się Francja, a z jej stanowiskiem Unia się liczy.

System prawno-instytucjonalny Unii Europejskiej jest skomplikowany. Stale toczą się rozmowy nad jego zreformowaniem i uproszczeniem. Zmiany w strukturze Unii wprowadza się co jakiś czas, ale odbywają się one bardzo rzadko i są wprowadzane powoli. Nowe instytucje wprowadził np. Traktat Lizboński, który wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku. Chodzi o stałego Przewodniczącego Rady Europejskiej i tzw. unijnego ministra spraw zagranicznych, zwanego oficjalnie Wysokim Przedstawicielem Unii do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa. Zmiany w zakresie funkcji, kompetencji i trybu działania wprowadzone w/w Traktatem dotyczą także Parlamentu Europejskiego.

Mimo że Unia Europejska stale zwiększa rolę i zadania instytucji wybieralnych, nie można mówić o nadmiarze demokracji. Choć traktaty poświęcają zasadom demokracji sporo miejsca², to o większości spraw unijnych decydują raczej rządy państw członkowskich i ich wzajemne uzgodnienia. Organem, w którym najbardziej widać działania i struktury demokratyczne jest właśnie Parlament Europejski. Początkowo, jak wspomniano wyżej, składał się on z przedstawicieli parlamentów krajo-

² Traktat o Unii Europejskiej. Art. 9 12.

wych. Pierwsze bezpośrednie wybory odbyły się w 1979 roku³. W Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (nazwa obecna) istnieje co prawda zapis o przyjęciu jednej europejskiej ordynacji wyborczej do parlamentu, lecz do tej pory taka ordynacja nie została przyjęta⁴. Podobnie było także w 2014 roku w zakończonych 25 czerwca wyborach, które wyłoniły nowy skład Parlamentu.

Kompetencje Parlamentu stale się poszerzały i nadal rosną. Jego początkowa, prawie wyłącznie opiniująco-doradcza rola została zmieniona na istotną i władczą, a do tego jest stale wzmacniana. Kolejne istotne wzmocnienie nastąpi po zakończonych wyborach, kiedy to właśnie wchodzi w życie nowe regulacje przyjęte w Traktacie Lizbońskim (Reformującym).

Wraz z przyjmowaniem nowych członków zmieniał się skład Parlamentu, ustalony poprzednio w Traktacie Nicejskim z 2001 roku. Każde z państw członkowskich otrzymało określoną liczbę mandatów w pewnej proporcji do liczby ludności. Proporcja ta jest niekorzystna dla państw dużych, ale chodziło o to, aby małe państwa miały nie jednego, lecz kilku deputowanych. W skrajnych wypadkach wygląda to tak, że w Niemczech jeden deputowany przypada na ponad 800 tys. mieszkańców, a na Malcie na ok. 60 tys. obywateli. Traktat o Unii Europejskiej nazywa to proporcjonalnością degresywną (art. 14 ust. 2). Liczby mandatów przypadających na poszczególne państwa po uzgodnieniach nicejskich przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Podział mandatów w Parlamencie Europejskim wynikający z Traktatu Nicejskiego

Lp.	Państwo	Liczba deputowanych
1	2	3
1.	Niemcy	99
2.	Francja, Wielka Brytania, Włochy	72
3.	Hiszpania, Polska	50
4.	Rumunia	33
5.	Holandia	25
6.	Belgia, Czechy, Grecja, Portugalia, Węgry	22
7.	Szwecja	18
8.	Austria, Bułgaria	17
9.	Dania, Finlandia, Słowacja	13
10.	Irlandia, Litwa	12

³ Z. DOLIWA-KLEPACKI: *Integracja Europejska*. Białystok 2001, s. 186–187.

⁴ *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*. Art. 223 ust. 1, dawny 190, ust. 4.

cd. tab. 1.

1	2	3
11.	Łotwa	8
12.	Słowenia	7
13.	Cypr, Estonia, Luksemburg	6
14.	Malta	5
Razem		736

Źródło: Opracowanie własne.

W zakończonej w czerwcu 2009 roku kadencji 2004–2009 liczba deputowanych była zwiększona o dodatkowe 50 miejsc i wynosiła 786 posłów. Wynikało to z faktu, że w Nicei przyznano miejsca w Parlamencie z uwzględnieniem Bułgarii i Rumunii. W czasie czerwcowych wyborów 2004 roku oba te państwa nie były jednak jeszcze członkami Unii. Przypadające na nie 50 mandatów podzielono tymczasowo między 25 państw członkowskich. Na Polskę przypadły z tego tytułu 4 dodatkowe miejsca, a więc mieliśmy ich w tej kadencji 54. 1 stycznia 2007 roku Bułgaria i Rumunia zostały państwami członkowskimi Unii Europejskiej i tym samym objęły należne im miejsca w Parlamencie, co spowodowało zwiększenie miejsc, bowiem wybranych już deputowanych nie można było usunąć.

W wyborach w czerwcu 2009 roku wybranych zostało 736 deputowanych. Liczbę tę zmieniono po wejściu w życie Traktatu Lizbońskiego, który przewiduje, że liczba deputowanych wyniesie 751, co przekłada się jednak na 750 głosów. Wybrany przez deputowanych ze swego składu przewodniczący Parlamentu nie bierze bowiem udziału w głosowaniu. Jest to wynikiem kompromisu ustalonego w czasie negocjacji Traktatu Reformującego, zawartego pod naciskiem delegacji włoskiej, która protestowała z powodu odebrania Włochom aż dwóch posłów. Jedno dodatkowe miejsce Włochom więc przyznano, ale liczba 750 deputowanych została zmieniona. Ostateczna ratyfikacja Traktatu Lizbońskiego nastąpiła w październiku 2009 roku po powtórzonym referendum ratyfikacyjnym w Irlandii. Traktat wszedł w życie 1 grudnia tego roku. Liczba ta zmieniła się jednak w trakcie kadencji z tego powodu, że 1 lipca 2013 roku członkiem Unii została Chorwacja i objęła przyznane jej 11 mandatów. W zakończonych 25 czerwca wyborach wyłoniono przewidzianych w Traktacie Lizbońskim 751 deputowanych. Aktualny podział miejsc w Parlamencie przedstawia tabela 2.⁵

⁵ Sporządzone na podstawie oficjalnej strony Unii Europejskiej.

Tabela 2. Podział mandatów w Parlamencie Europejskim wynikający z Traktatu Lizbońskiego

Lp.	Państwo	Liczba miejsc
1.	Niemcy	96
2.	Francja	74
3.	Wielka Brytania, Włochy	73
4.	Hiszpania	54
5.	Polska	51
6.	Rumunia	32
7.	Holandia	26
8.	Belgia, Czechy, Grecja, Portugalia, Węgry	21
9.	Szwecja	20
10.	Austria	18
11.	Bułgaria	17
12.	Dania, Finlandia, Słowacja	13
13.	Chorwacja, Irlandia, Litwa	11
14.	Łotwa, Słowenia	8
15.	Cypr, Estonia, Luksemburg, Malta	6
Razem		751

Źródło: Opracowanie własne.

Kompetencje Parlamentu, jak wspomniano, stale rosną. Znow można je podzielić na instytucjonalne, kontrolne, prawodawcze i inne.

W zakresie kompetencji instytucjonalnych Parlament uczestniczy w procedurze powołania Komisji. Opiniuje ponadto powołanie składu kolejnego organu głównego Unii, a mianowicie Trybunału Obrachunkowego. W obecnej kadencji Komisja została wyłoniona w nowy sposób tak jak to przewiduje Traktat Lizboński. Przewodniczący Komisji będzie wybierany przez Parlament, musi zatem mieć za sobą większość parlamentarną. Żadna z frakcji jej nie ma, zapewne będą więc potrzebne koalicje. Kandydatów na przewodniczącego może zgłaszać tylko Rada Europejska. Tam zatem musi dojść do uzgodnień międzyrządowych. W razie odrzucenia w głosowaniu w Parlamencie zgłoszonej kandydatury, Rada Europejska zgłosi kolejną i tak aż do skutku. Nowa kadencja Parlamentu rozpoczyna się po wyborach, ale kadencja nowej Komisji rozpoczyna się 1 listopada. Te kilka miesięcy to czas na to, aby nową Komisję skutecznie wyłonić. Po wyborze Przewodniczącego Komisji, wyłonienie pozostałych komisarzy odbywa się już z jego udziałem. Następnie cały uzgodniony skład Komisji jest zatwierdzony przez Parlament. Ma on tu tylko dwie możliwości tj. zaakcep-

tować Komisję lub jej skład odrzucić. Parlament nie głosuje nad poszczególnymi komisarzami, lecz nad całością.

Traktatem o Unii Europejskiej zostało ustanowione obywatelstwo unijne. Posiadają je wszyscy ci, którzy posiadają obywatelstwo któregoś z państw członkowskich. Obywatelstwo unijne nie zastępuje obywatelstw krajowych. W związku z tym utworzony został urząd Rzecznika Praw Obywatelskich Unii Europejskiej. Rzecznika wybiera wyłącznie Parlament na czas swojej kadencji. Jak do tej pory obywatelstwo unijne nie niesie ze sobą wielu uprawnień. W wyborach do Parlamentu daje prawo do głosowania w miejscu pobytu, niezależnie od obywatelstwa krajowego.

Jeżeli chodzi o tryb pracy Parlamentu to pracuje on na sesjach. Sesja jest roczna i rozpoczyna się z mocy samego prawa w drugi wtorek marca⁶. W ramach sesji odbywa się szereg posiedzeń plenarnych i posiedzeń komisji parlamentarnych. Obrady plenarne są jawne, a więc mogą się odbywać z udziałem publiczności. Odróżnia to pracę Parlamentu od pracy innych unijnych organów. Posiedzenia zwyczajne odbywają się w zasadzie przez cały rok z wyjątkiem przerwy w sierpniu. Posiedzenia zwykle mogą być uzupełnione posiedzeniami nadzwyczajnymi zwoływanymi na wniosek większości deputowanych, Komisji bądź Rady. Obrady odbywają się w jednym z 24 oficjalnych języków unijnych. W każdym z nich obywatele Unii mogą także składać petycje do Parlamentu oraz skargi do Rzecznika Praw Obywatelskich. Kompetencje prawodawcze Parlamentu zapewniają uczestnictwo w tworzeniu prawa wtórnego Unii Europejskiej. Obowiązujące poprzednio wersje Traktatów nie nazywały Parlamentu organem ustawodawczym, chociaż do niedawna uczestniczył on w stanowieniu prawa unijnego na trzy różne sposoby. Trzy procedury jego stanowienia różniły się właśnie stopniem zaangażowania Parlamentu. Były to procedury konsultacji, współpracy i współdecydowania. Zostały one wprowadzane kolejno w ramach zwiększania kompetencji Parlamentu. Zagadnienia stanowienia prawa nie będziemy tutaj omawiali. Traktat Reformujący (poprzednio również Traktat Konstytucyjny, który nie wszedł w życie) nazywa Parlament po raz pierwszy organem prawodawczym razem z Radą Unii Europejskiej. Po wejściu Traktatu w życie każdy akt prawa wtórnego będzie zatem przyjmowany przez Radę i Parlament⁷.

Przyjęcie aktu prawnego Unii Europejskiej przez Parlament odbywa się poprzez głosowanie na obradach plenarnych. Decyzje podejmuje się większością głosów. Dyskusja w ramach procesu ustawodawczego odbywa się także w powołanych przez Parlament Komisjach. Parlament powołuje komisje stałe, ale może także powołać komisje specjalne, w tym rów-

⁶ Art. 229 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁷ Traktat o U.E. Art. 14.

niez komisje śledcze. Kompletna lista komisji stałych wygląda następująco: Sprawy Zagraniczne; Prawa Człowieka; Bezpieczeństwo i Obrona; Rozwój; Handel Międzynarodowy; Budżet; Kontrola Budżetowa; Sprawy Gospodarcze i Monetarne; Zatrudnienie i Sprawy Socjalne; Ochrona Środowiska Naturalnego; Zdrowie Publiczne i Bezpieczeństwo Żywności; Przemysł; Badania Naukowe i Energia; Rynek Wewnętrzny i Ochrona Konsumentów; Transport i Turystyka; Rozwój Regionalny; Rolnictwo i Rozwój Wsi; Rybołówstwo; Kultura i Edukacja; Prawo; Wolności Obywatelskie; Sprawiedliwość i Sprawy Wewnętrzne; Sprawy Konstytucyjne; Prawa Kobiet i Równouprawnienie; Petycje. Komisje specjalne powoływane były w zależności od doraźnych potrzeb. W przeszłości powoływano m.in. Komisję ds. wyzwań politycznych; Kryzysu Finansowego, Gospodarczego i Społecznego, Przestępczości zorganizowanej, korupcji i prania pieniędzy.

Do uprawnień ustawodawczych Parlamentu można także zaliczyć prawo do zatwierdzania większości umów międzynarodowych, które zawiera Unia. W imieniu Unii umowy zatwierdza Rada, a podpisuje przewodniczący Rady. Zatwierdzenie umowy przez Parlament jest rodzajem ratyfikacji. Przyjęcie nowego państwa członkowskiego wymaga również zgody Parlamentu. Szczegółowo określa to procedura zawarta w Traktatach.

Osobną procedurą ustawodawczą jest przyjmowanie budżetu Unii Europejskiej. Traktat szczegółowo omawia procedurę jego stanowienia. Ważne jest, że budżet musi być zatwierdzony również przez Parlament, jest on zatem wspólnym dorobkiem Komisji, która składa projekt budżetu oraz Rady i Parlamentu, które go przyjmują.

Funkcje kontrolne Parlamentu to głównie nadzór nad pracą Komisji. Parlament udziela Komisji absolutorium z wykonania budżetu. Nieudzielenie absolutorium oznacza upadek Komisji. Parlament zawsze zresztą może Komisję odwołać poprzez przegłosowanie wniosku o wotum nieufności (wniosek taki nie może być jednak głosowany natychmiast, a dopiero po upływie minimum trzech dni). Poprzez kontrolę nad Komisją, Parlament ma także wgląd w działalność wszystkich innych organów pomocniczych i stan realizacji polityk sektorowych. Jedną z podstaw do udzielenia przez Parlament absolutorium Komisji jest sprawozdanie Trybunału Obrachunkowego, który przeprowadza kontrolę całości finansów Unii⁸.

Wraz ze wzrostem kompetencji i władzy Parlamentu rośnie zainteresowanie nim zarówno wśród różnych sił politycznych, jak i w społeczeństwach. Wyjątkiem jest Polska, gdzie frekwencja w ostatnich wyborach była wyjątkowo niska. Partie polityczne wyborami były z różnych względów zainteresowane bardzo, społeczeństwo, czyli wyborcy, zdecydowanie mniej. Zarejestrowano 12 komitetów wyborczych, które łącznie wystawiły

⁸ J. TYRANOWSKI: *Prawo europejskie: zagadnienia instytucjonalne*. Poznań 2005, s. 79–89.

1277 kandydatów na 51 przysługujących Polsce miejsc⁹. W zakończonych wyborach frekwencja wynosiła zaledwie 23,82% z 30 746 468 uprawnionych do głosowania (dla porównania frekwencja we wszystkich państwach członkowskich wyniosła 43,09%, była więc dużo większa niż w Polsce; co prawda średnią frekwencję zawyża nieco fakt, że w Belgii i Luksemburgu udział w wyborach jest obowiązkowy). Zwyciężyła Platforma Obywatelska, zdobywając 32,13% głosów zamienionych na 19 mandatów. Drugie miejsce, z wynikiem o 0,35% gorszym, zajęło Prawo i Sprawiedliwość, zdobywając także 19 mandatów. Trzeci był Sojusz Lewicy Demokratycznej z 5 mandatami uzyskanymi dzięki zdobytym 9,44% głosów. Nowa Prawica – 7,15% i Polskie Stronnictwo Ludowe – 6,8% zdobyły odpowiednio 4 i 5 miejsce oraz po 4 mandaty¹⁰.

W Parlamencie posłowie nie łączą się jednak według przynależności państwowej, lecz grupują się we frakcje parlamentarne zgodnie z orientacją polityczno-ideologiczną. Ilość frakcji może podlegać zmianom. Warunkiem jest bowiem to, że każda grupa polityczna musi liczyć co najmniej 25 posłów pochodzących z przynajmniej 7 państw. Po ostatnich wyborach mandaty rozłożyły się następująco: największą frakcją pozostali chadecy, oficjalnie zwani Grupą Europejskiej Partii Ludowej, uzyskując 29,43% głosów i 221 mandatów; socjaldemokraci, czyli Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie Europejskim, uzyskali 25,43% głosów i 191 mandatów; Porozumienie Liberalów i Demokratów na rzecz Europy uzyskało 7,86% i 59 mandatów; Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy uzyskali 55 mandatów dzięki zdobytym 7,32% głosów; Zieloni/Wolny Sojusz Europejski dostali 6,92% głosów i 52 mandaty; ugrupowanie bardziej lewicowe tj. Zjednoczona Lewica Europejska/Nordycka Zielona Lewica to 5,99% głosów i 45 mandatów; Frakcja Niezrzeszonych, a więc deputowanych nienależących do żadnej grupy politycznej ma 41 posłów za 5,46% głosów; Europejska Wolność i Demokracja liczy 32 posłów za zdobyte 4,26% głosów; ostatnią grupą są posłowie nieprzynależący do żadnej z grup politycznych jest ich obecnie 55 z 7,32% oddanych na nich głosów¹¹.

Deputowani są przedstawicielami obywateli Unii Europejskiej¹². Formuła ta oznacza, że nie mogą przyjmować instrukcji od swoich rządów czy też organów Unii Europejskiej. Ugrupowania krajowe (partie) mogą zmieniać przynależność do frakcji. Tak może się zdarzyć i teraz. Przynależność

⁹ Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej. Za: „Gazeta Wyborcza”, 24–25.05.2014, s. 3. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 maja 2014 roku o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 25 maja 2014 roku. Oficjalna strona PKW.

¹⁰ Ibidem. Za „Gazeta Wyborcza”, 27.05.2014, s. 3.

¹¹ Strona internetowa parlamentu. Wyniki wstępne podane na dzień 10.06.2014.

¹² Art. 14 ust. 2 Traktatu o UE.

do określonej frakcji wynika bowiem często z różnych kalkulacji i sporów politycznych, a nie tylko z postaw ideologicznych. Dotyczy to także polskich partii politycznych. Platforma Obywatelska deklarowała się jako partia liberalna, a wstąpiła do frakcji chadeckiej, bo ta jest najsilniejsza. PiS z kolei jest partią chadecką, a był i nadal będzie we frakcji konserwatywnej, dlatego że nie może być w jakimkolwiek związku z Platformą.

Frakcyjna struktura Parlamentu wpływa na jego strukturę organizacyjną. Przewodniczącego formalnie wybierają posłowie. Faktycznie jednak wybór jest wynikiem kompromisu politycznego zawartego pomiędzy dwoma największymi ugrupowaniami. Dla sprawności działania ustaliły one mianowicie, że Przewodniczącego wybiera się wyłącznie spośród chadeków bądź socjaldemokratów w ten sposób, że jego kadencja wynosi 2,5 roku i po tym okresie zmienia się przewodniczącego z chadeka na socjaldemokratę bądź odwrotnie. Te dwie frakcje głosują więc solidarnie na wspólnie ustalonego kandydata. Obok Przewodniczącego, pracami Parlamentu kieruje jeszcze 14 wybieranych (po wcześniejszych ustaleniach) wiceprzewodniczących. Każda z frakcji ma zatem minimum jednego wiceprzewodniczącego. Niespodzianek wyborczych więc raczej nie ma, ich wybór jest bowiem wynikiem zawartych wcześniej kompromisów. Kadencja wiceprzewodniczących wynosi również 2,5 roku, a więc skład prezydium zmienia się w połowie kadencji izby. Kwestie szczegółowe reguluje regulamin Parlamentu. Zdawało się, że przyjęte tam rozwiązania wyprzedzały nieraz regulacje traktatowe. Parlament, tak jak zresztą każdy inny główny organ Unii, działa na podstawie trzech rodzajów aktów prawnych, a więc Traktatów, Statutu i swojego Regulaminu¹³.

Podsumowując należy powiedzieć, że Parlament Europejski w coraz większym stopniu przypomina w zakresie swoich kompetencji i podejmowanych działań parlamenty krajowe. Jeżeli dojdzie w przyszłości do dalszej konsolidacji Unii to zapewne rola Parlamentu zostanie wzmocniona. W tym momencie jednak o dalszej konsolidacji Unii nie ma mowy. Przyczyny są wielorakie i nie sposób dogłębnie je zanalizować. Na pewno zwiększenie egoizmu narodowego i państwowego części członków spowodowane zostało przez trwający wciąż kryzys gospodarczy. Wyrazem pewnego niezadowolenia z działań Unii był wynik zakończonych w czerwcu wyborów do Parlamentu, kiedy to swoisty sukces odniosły w całej Unii ugrupowania eurosceptyczne. Tak stało się również w Polsce. Na szczęście na razie ugrupowania te nie będą miały zasadniczego wpływu na pracę Parlamentu i innych organów Unii Europejskiej.

¹³ J. DUTHIEL DE LA ROCHERE: *Wstęp do prawa Unii Europejskiej*. Warszawa 2004, s. 62–69. K. GOŁOSZ: *Parlament Europejski. Nowa rola i zadania*. W: *10 lat Zagłębia Dąbrowskiego w Unii Europejskiej*. Red. M. BARAŃSKI. Sosnowiec 2014.

Zaczęliśmy od stwierdzenia, że wybory do Parlamentu są traktowane jako mniej ważne. Szczególnie w Polsce owocuje to bardzo niską frekwencją. Można próbować to zmienić na wiele sposobów. Najważniejszym zagadnieniem byłoby podniesienie ogólnej świadomości wyborców i ich kultury politycznej. Na zwiększenie zainteresowania wyborami wpływ ma również niedobra ordynacja wyborcza. Jej zmiana może także wpłynąć na zwiększenie zainteresowania wyborców¹⁴. To droga żmudna i daleka. Na wzrost zainteresowania wyborami wpłynąć może również sam Parlament. W swojej działalności musi udowodnić, że jest instytucją ważną, potrzebną i skuteczną. W roku 2016 Parlament będzie miał ku temu zapewne wiele okazji.

Bibliografia

- DOLIWA-KLEPACKI Z.: *Integracja Europejska*. Białystok 2001.
- DUTHIEL DE LA ROCHERE J.: *Wstęp do prawa Unii Europejskiej*. Warszawa 2004.
- GOŁOŚZ K.: *Parlament Europejski. Nowa rola i zadania*. W: *10 lat Zagłębia Dąbrowskiego w Unii Europejskiej*. Red. M. BARAŃSKI. Sosnowiec 2014.
- GOŁOŚZ K.: *Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.* „Nowe Zagłębie” 2014, maj–czerwiec.
- Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej*. Za: „Gazeta Wyborcza”, 24–25.05.2014.
- Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 maja 2014 roku o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 25 maja 2014 r.* Oficjalna strona PKW.
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*.
- Traktat o Unii Europejskiej*.
- TYRANOWSKI J.: *Prawo europejskie: zagadnienia instytucjonalne*. Poznań 2005.
- WROŃSKI P.: *Zmieńmy tę dziwną ordynację*. „Gazeta Wyborcza”, 30.05.2014.

Elections to European Parliament in Poland in 2014 in the context of increasing its powers

Summary

The Treaty of Lisbon which entered into force in 1 December 2009 has once again increased powers of European Parliament. In fact, the treaties reforming

¹⁴ P. WROŃSKI: *Zmieńmy tę dziwną ordynację*. Gazeta Wyborcza, 30.05.2014.

the European Community (and then European Union) lead to change the role of European Parliament from the institution of an advisory nature with very limited power to important body with broad scope of competence and authority. This process ensures the democratization of European Union, because European Parliament is the only one fully democratic EU institution. In the Lisbon Treaty European Parliament for the first time were named as legislative body. According to the treaty the Parliament and Council can be regarded as two chambers in a bicameral legislative branch of the European Union. Therefore, the elections to European Parliament in 2014 were very important for all member states. Presented article provides the new scope of competence of European Parliament and the result of election to this institution in Poland. The author try to answer the question how the Lisbon Treaty influence on political practice.

Key words: European Parliament, election, elections to European Parliament, the Treaty of Lisbon

Kazimierz Gołosz – doktor, od 1973 roku, z krótką przerwą, pracownik naukowo-dydaktyczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Opublikował dwie książki i kilkadziesiąt artykułów, głównie z zakresu międzynarodowych stosunków politycznych, międzynarodowych stosunków kulturalnych, praw człowieka, instytucji Unii Europejskiej i szeroko rozumianej problematyki samorządowej. Był redaktorem kilku publikacji zwartych. Jako wydawca opublikował kilka książek, w tym również naukowych. Przez kilkanaście lat kierował spółkami prawa handlowego. Przez ponad dziesięć lat był także naczelnym redaktorem gazety samorządowej.